

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Klaipėda University
Lithuanian Olympic Academy
Gdansk University of Physical Education and Sport
German Sport University Cologne
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського

РОЗВИТОК ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ: НОВІТНІ ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали
Міжнародна онлайн-конференція студентів, аспірантів і молодих
вчених

м. Миколайв
28-29 жовтня 2022 року

Розвиток фізичної культури та спорту: новітні виклики, проблеми та перспективи: матеріали Міжнародної онлайн-конференції студентів, аспірантів і молодих вчених, 28 жовтня 2022 року. Миколаїв: НУК імені адмірала Макарова, 2022. 238 с.

У збірнику представлено тези за напрямками роботи конференції: олімпійський рух: спадщина, інновації та перспективи; олімпійський і професійний спорт: актуальні проблеми, перспективи розвитку та взаємодії; фізична активність та фізичне виховання населення різних вікових груп; організаційно-правові, соціально-економічні та культурологічні аспекти розвитку сучасного спорту.

Редакційна колегія:

Адаменко О. О., канд. пед. наук, доцент кафедри ТООПС
Бірюк С. В., канд. наук з фіз. вих. та спорту, доцент кафедри ТООПС
Деркач В. М., канд. наук з фіз. вих. та спорту, доцент кафедри ФВС
Марцінковський І. Б., канд. мед. наук, доцент кафедри ТООПС
Сокол О. В., доцент кафедри ФВС
Савіна О. Ю., канд. техн. наук, доцент кафедри ФВС
Челушкіна М. В., провідний фахівець кафедри ТООПС

Головний редактор:

Кувалдіна О. В., канд. наук з фіз. вих. та спорту, доцент, завідувач кафедри ТООПС

Матеріали надруковані в авторській редакції. За зміст матеріалів і достовірність наведених даних несуть відповідальність автори публікації та їх наукові керівники.

2. Билык Б., Гриненко Т. По ним звонит колокол. Николаев. –2015.–194 с.
3. Всеукраїнська федерація кінного спорту. – Режим доступу до ресурсу: <http://efu.org.ua/>
4. Кінний спорт. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл, шкіл олімпійського резерву. Київ., 2019. – 104 с.

ЧИ СПРАВДІ «СПОРТ ПОЗА ПОЛІТИКОЮ»

Полозюк А., Бобіна О. В.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна

Війна яку розв'язала Росія проти України не просто актуалізувала сентенцію «Спорт поза політикою», а перевела її в гостре питання «Чи справді спорт поза політикою?». Це стосується як професійного спорту, так і масової фізичної культури. До 2014 р. в українському суспільстві (а до цього в радянському «комуністичному» суспільстві із якого виростало й українське) панувала теза, що «спорт поза політикою». Ця теза затвердилась в пізньому СРСР періоду «правління Політбюро та особисто товариша Брежнєва Л. І.». Особливо активно ця теза використовувалась комуністичною пропагандою в 1976–1980 рр. напередодні й під час Олімпіади-80 у Москві. Як відомо, більше як 60 країн на чолі із США бойкотувати цю Олімпіаду через вторгнення радянських військ в Афганістан в 1979 р. В 1984 р. СРСР і ще 13 країн зробила аналогічний крок, але під надуманим приводом, і відмовились від участі в Олімпіаді-84 в Лос-Анджелесі. Так само, вже хрестоматійним прикладом використання спорту політиками стала Олімпіада-36 року в Берліні (див. Лені Ріфеншталь «Олімпія»). Гітлер пропагував арійський дух і арійську людину яка втілювалась в III Рейху. Пропагований Гітлером антисемітизм і нацистська ідея «нижчих рас» не зупинили «олімпійську» бюрократію.

Взагалі, автократичні й тоталітарні суспільства та їх правителі розглядають спорт як інструмент маніпуляції масовою свідомістю, як інструмент перемикування свідомості. Особливо коли масова свідомість може аналізувати внутрішні проблеми. Спорт і спортивна сфера може виступати як свято та фестиваль радості, краси культу тіла і молодості. Саме це і може відвертати суспільство від актуальних внутрішніх і зовнішніх питань.

В цьому відношенні російська влада (від імператорів до комуністичних і сучасних диктаторів і автократів) завжди використовувала спорт, олімпійський, професійний, масовий як елемент агітації, пропаганди, протистояння і протиставлення не лише в спорті.

Так «перша» російська олімпіада пройшла в Києві в серпні 1913 р. Її «куратором» став брат останнього російського імператора. В Росії спорт завжди був справою влади, а не громадянського самоврядного суспільства. А безпосереднім

поштовхом до проведення «російської олімпіади», став провал російських спортсменів на Олімпіаді-12 в Стокгольмі. Серед 18 країн учасниць команда російських спортсменів посіла 17 місце. Російська влада вирішила що їй треба втрутитись і проголосила щорічну російську олімпіаду. Перша світова війна 1914 р. поставила хрест на ці ідеї. Спортивний рух був заполітизований до Другої світової війни. Адже існували навіть Літні олімпіади робітників (International Workers Olympiads). Їх проводив Соціальний робітничий спортивний інтернаціонал (SASI). А радянська, так звана комуністична влада, створила Червоний спортивний інтернаціонал («Красный спортивный интернационал»). В 1932 р. відбулась Всесвітня спартакіада Червоного спортивінтерну.

Навіть такий побіжний огляд ситуацій на початку ХХ ст. примушує замислитись над в цілому несправедливою тезою про те, що спорт поза політикою. Треба зрозуміти, що політика як феномен соціального життя пронизує всі сфери життя людини. Для цього спортсменам потрібно або самим вивчити основи політичної науки, або повірити експертам.

Крім вище наведеного можемо навести ще ряд аргументів відомої історії, як протистояння між Францією і Німеччиною після поразки останньої у війні 1870–1871 рр. На думку П'єра де Кубертена, однією із причин поразки французів у війні, був їх поганий фізичний стан. І не слід забувати, що П'єр де Кубертен активно співпрацював з нацистами Гітлера під час Берлінської олімпіади 1936 р.

Більш того, згадаємо, що олімпійські ігри, на початку своєї історії були елементами релігійного культу, а не як не спорту (від старофранц. *se desporter* – шукати розваг, забав, відволікатись від роботи). А згодом були заборонені християнством як язичницькі (поганські) практики. Як свідчить історія олімпійських ігор насправді тісно пов'язана з політикою.

Саме в ХХ ст. спорт тісно пов'язався з ідеологією. Саме нацистська ідеологія та комуністична ідеологія використовували спорт для демонстрації вищості. Нацисти, за допомогою спорту намагались продемонструвати вищість арійської, білої раси. А комуністи СРСР вищість комуністичної ідеї, пролетарської боротьби та соціалістичної революції. Авторитарна влада Росії ХХІ ст. за допомогою спорту хоче продемонструвати вищість «the purity of the Russian spirit», без «бруду» американської та європейської культури.

ХХ ст. та особливо ХХІ ст. продемонструвало, що за спортом стоять великі й нерідко «брудні», «сірі» фінанси та «чорний нал» (традиція України 90-х рр. ХХ ст. і політичного життя ХХІ ст.). А гроші завжди пов'язані з політикою. Невже футбольні та інші функціонери не розуміли, що за спонсорство державної корпорації «Газпром» рано чи пізно треба буде розплачуватись політичною лояльністю до держави-терориста Росії. Приклади тенісу, гімнастики, вільної боротьби, фігурного катання ще раз підтверджують цю тезу.

Спорт і професійний спорт, особливо, перейняв від політики одну з найбрудніших рис – корупцію, підкуп, маніпуляцію. Це проблема визнана на рівні

Ради Європи, яка в вересні 2014 р. прийняла документ під назвою «Конвенція Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями» (18.09.2014 р.).

Україна має свої приклади легалізації злочинних фінансів за допомогою спортивної діяльності. Так само так звані пострадянські країни мають свій досвід використання злочинним світом спортсменів в парамілітарних організаціях. Зрозуміло, що це певним чином етап який пройшли, але ...

Спорт та фізичну культуру люблять використовувати політики всіх рівнів і рангів. Починаючи від боротьби за владу на виборах та маніпулюючи державним і місцевим бюджетом.

Проведення великих спортивних змагань, рівня Чемпіонату Європи, Світу, континенту та ін. свідчить про статус країни, її ранг серед інших країн. Саме тому держава, особливо автократично-тоталітарна фінансує ці змагання. Це підтверджується нацистською Німеччиною Гітлера, пізнім автократичним СРСР часів Хрущова-Брежнєва, ранньототалітарною Росією Путіна, квазікомуністичним Китаєм Сі Цзіньпіна.

Таким чином можемо стверджувати, що спорт, який охоплює мільйони та мільярди людей, як елемент масової культури, тісно пов'язаний із політикою, і не може бути поза політикою.

ВОЛОНТЕРСТВО ТА ОЛІМПІЙСЬКИЙ РУХ

Прима А. А., Кроль І. М.

Національний університет фізичного виховання і спорту України
Київ, Україна

Вступ. У сучасному світі волонтерський рух, будучи елементом соціальної відповідальності і вищого прояву розвиненого громадянського суспільства, набуває все більшого значення. Відповідно до Кембриджського словника, волонтер визначається як «людина, яка робить щось особливе, допомагає іншим людям, охоче та без примусу чи оплати». Волонтерська діяльність здійснюється за багатьма напрямками, одним з яких є спортивне волонтерство. Спортивний волонтер – це особа, яка пройшла спеціальну підготовку та здійснює спортивну волонтерську діяльність шляхом надання допомоги під час організації та проведення змагань [2]. Аналіз науково-дослідної літератури свідчить про те, що проблемою спортивного волонтерства як різновиду волонтерської діяльності займалися такі науковці, як С. Ф. Матвеев (2013), А. С. Бондар (2015, 2016), І. В. Петренко (2017; 2018); І.С. Бойко (2018); Н. Morgan (2013), К. Hallman (2015). Волонтери давно стали основою світового спортивного руху. Без їх допомоги та підтримки не обходиться жодна спортивна подія. За даними Міжнародного олімпійського комітету волонтери є «основою життя Олімпійських ігор», одним із невід'ємних і основних елементів Олімпійських ігор з моменту появи цієї концепції у 1948 р. у Лондоні. Вже одне це, показує нам, що волонтерство як концепція сама по собі є відносно сучасною,